

گنجین

(جلد اول)

نظارت بر انتخابات

نویسنده

احمد امامی

سرشناسه :	امامی، احمد، ۱۳۴۱ -
عنوان و نام پدیدآور :	نگهبان / نویسنده احمد امامی.
مشخصات نشر :	تهران: موسسه فرهنگی هنری صبح حضور امید، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری :	ج: ۱/۵ × ۱۹/۵ س.م.
شابک :	ج: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۱۷۹-۲-۷۲۱ ج: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۱۷۹-۲-۴ ج: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۱۷۹-۴-۱ ج: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۱۷۹-۴-۲
وضعیت فهرست نویسی :	فیا
مندرجات :	ج: ۱. نظارت بر انتخابات. - ج: ۲. نظارت بر انتخابات در قانون اساسی و قوانین انتخابات. - ج: ۳. کارنامه شورای نگهبان در ادوار انتخابات مجلس شورای اسلامی
موضوع :	شورای نگهبان
موضوع :	انتخابات -- قوانین و مقررات - ایران
موضوع :	Election law--Iran
موضوع :	انتخابات -- ایران -- تاریخ -- قرن ۱۴
موضوع :	Elections -- Iran -- History -- ۲۰th century
موضوع :	انتخابات - ایران
موضوع :	Elections -- Iran
بندی برده :	JQ۱۷۸۹
رده بندی دهی :	۳۲۸/۵۵۰.۷۳
سال تألیف :	۵۷۹۰۷۶۶

نگهبان

(جلد اول)

نظارت بر انتخابات

نویسنده: احمد امامی

ناشر: موسسه فرهنگی - هنری صبح حضور امید

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۸ / شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ سپاه

قیمت: ۶۴۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۱۷۹-۲-۷

تماس با موسسه، تهران: ۷۷۴۶۲۲۹۹ - نمابر: ۸۹۷۸۵۸۴۳

پست الکترونیکی: m.sobh@chmail.ir

کلیه حقوق این اثر محفوظ و مخصوص ناشر است.

پیشگفتار.....	۹
مقدمه.....	۱۹
فصل اول - فلسفه نظارت بر انتخابات.....	۲۳
مفهوم نظارت و انتخابات.....	۲۵
ضرورت نظارت بر انتخابات.....	۳۰
فلسفه نظارت بر انتخابات.....	۳۴
فصل دوم - نظارت بر انتخابات و مرجع آن در کشورهای مختلف ..	۳۷
نظارت بر انتخابات کشورهای مختلف.....	۳۹
- کشورهای اروپایی.....	۳۹
- کشورهای آمریکایی.....	۴۶
- کشورهای آسیایی.....	۴۹
- کشورهای آفریقایی.....	۵۴
فصل سوم - نظارت بر انتخابات در جمهوری اسلامی ایران.....	۵۷
سخن پایانی.....	۶۳
منابع.....	۶۵

با رشد و توسعه جوامع بشری، زمینه مشارکت آحاد مردم در تعیین سرنوشت خود و در اداره امور کشور از طریق همه‌پرسی^۱ و انتخابات فراهم شد. امروزه، انتخابات متداول‌ترین، و البته آسان‌ترین و کم‌هزینه‌ترین شیوه مشارکت مردم در جامعه و در اداره امور کشور است. از طریق انتخابات، آحاد مردم می‌توانند با رأی مستقیم و یا غیرمستقیم^۲ خود، نمایندگان مجلس و مسئولان بخش‌های مختلف نظام سیاسی را انتخاب کنند. قانون‌گذاری و اداره امور کشور را

۱- همه‌پرسی یا رفراندوم، رجوع مستقیم به آرای مردم برای دریافت پاسخ بی‌واسطه آنها به پرسشی خاص است. این پرسش می‌تواند در مورد تعیین نوع نظام سیاسی و قوانین (قانون اساسی و قوانین عادی) و یا برای تصمیم‌گیری درباره مسائل بسیار مهم اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی کشور باشد که همراهی افکار عمومی در اجرای آن اهمیت ویژه‌ای دارد. (مجلس شورای ملی، همه‌پرسی و شورای نگهبان، ص ۲۷).

۲- در برخی از نظام‌های مردم‌سالار، بعضی از مسئولان با رأی غیرمستقیم انتخاب می‌شوند، به‌عنوان نمونه؛ در انگلستان، حزبی که بیشترین کرسی‌های مجلس عوام را در یک انتخابات عمومی به‌دست آورد، دولت جدید را تشکیل می‌دهد. براساس نظام انتخاباتی این کشور، پس از انجام انتخابات عمومی مجلس عوام و مشخص شدن حزب اکثریت، پادشاه یا ملکه، رهبر حزب را به سمت نخست‌وزیری منصوب می‌کند.

برای مدتی که در قانون مشخص شده است،^۱ به آنها بسپارند. در واقع، انتخابات یک فرایند رسمی است که مردم با مشارکت آزاد و آگاهانه خود در این بستر قانونی و بر مبنای شناخت، عقلانیت و شایسته سالاری افرادی را برای این مسئولیت‌ها رومی‌گزینند و از این طریق در سرنوشت خود و کشور، ساخت و تقویت ارکان نظام و همچنین استحکام پایه‌های قدرت و اداره ملی نقش ایفا می‌کنند.

پیشینه انتخابات در ایران به دوران قاجار برمی‌گردد که در پی نهضت مرسوم، اولین انتخابات مجلس شورای ملی در ۲۵ شهریور ۱۲۸۰ برگزار شد. در اصول ۱۴۳ تا ۱۴۹ قانون اساسی مشروطه، به تکمیل مجلس سنا، ترکیب اعضا و نحوه انتخاب آنها و همچنین وظایف نمایندگانه این مجلس اشاره شد، اما تا پایان سلطنت پهلوی اول اجرای این اصول معطل ماند و اولین دوره مجلس سنا، همزمان با شانزدهمین دوره مجلس شورای ملی در ۲۰ بهمن ۱۳۲۸ تشکیل شد. بر این اساس، تا پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، انتخابات فقط به

۱- تعیین مدت مشخص، برای پیشگیری از انحصار قدرت در افراد و یا احزاب خاص و مبتنی بر لزوم چرخش نخبگان و مدیران در اداره کشور است که رایج‌ترین آن ۴ سال برای نمایندگان مجلس و یا برای مقام اجرایی کشور است.

رکن قانون گذاری محدود بود.

با پیروزی انقلاب اسلامی ایران و براساس تدبیر و تأکید معمار کبیر انقلاب اسلامی، تعیین اصل نظام و تأیید قانون اساسی به رأی مستقیم مردم گذاشته شد و همه ارکان اصلی نظام جمهوری اسلامی با رأی مستقیم و یا غیر مستقیم^۱ مردم تشکیل شدند و امور کشور با اتکا به آرای عمومی اداره شد. ملت ایران در طول چهار دهه گذشته و در فاصله سال های ۱۳۵۸ تا ۱۳۹۷، در مجموع، ۳۵ بار در سراسر کشور در انتخابات های مختلف شرکت کردند و در استقرار نوع نظام سیاسی، تأیید قانون اساسی، انتخاب مسئولان ارکان مختلف نظام نقش ایفا کردند. ۳ بار شرکت در همه پرسی، ۱۳ دوره شرکت در انتخابات ریاست جمهوری،^۲ ۱۰ دوره شرکت در انتخابات مجلس شورای اسلامی، ۵ دوره شرکت در انتخابات مجلس خبرگان^۳ و شرکت در ۴ دوره از انتخابات شورای عالی

۱- براساس اصل ۱۰۷ قانون اساسی، انتخاب رهبری با رأی غیرمستقیم مردم است که از طریق منتخبان ملت در مجلس خبرگان صورت می پذیرد.

۲- انتخابات ریاست جمهوری نهم در دو مرحله برگزار شد.

۳- شامل یکبار انتخابات خبرگان قانون اساسی و چهار دوره انتخابات مجلس خبرگان رهبری است.

اسلامی شهر و روستا، کارنامه ملت ایران در تحقق مردم‌سالاری است. حضور پر شور و گسترده در ادوار مختلف، برگزاری پنج انتخابات مهم و اساسی تنها در اولین سال پس از پیروزی انقلاب، متوقف نشدن برگزاری این انتخابات‌ها و یا تأخیر نداشتن آنها، حتی در شرایط سخت دوران جنگ تحمیلی و بمباران و یا موشک‌باران شهرهای ایران، از ویژگی‌های منحصر به فرد انتخابات در ایران در طول این سال‌ها بوده است.

برگزاری انتخابات، مستلزم انجام مجموعه‌ای از فعالیت‌ها و اقدامات تعیین شده در قانون اساسی و قوانین انتخابات است که یکی از مهم‌ترین بخش‌های آن، نظارت بر انتخابات است که تضمین‌کننده سلامت انتخابات، صحت نتایج و صیانت از آرای مردم است. شورای نگهبان، مبتنی بر اصل ۹۹ قانون اساسی،^۱ این مسئولیت خطیر را در دوره^۲ از انتخابات‌های یادشده بر عهده داشته است.

۱- اصل نودونهم: شورای نگهبان نظارت بر انتخابات مجلس خبرگان رهبری، ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی و مراجعه به آراء عمومی و همه‌پرسی را بر عهده دارد.

۲- در انتخابات اولین دوره ریاست جمهوری، شورای نگهبان هنوز تشکیل نشده بود و وزارت کشور از طریق انجمن‌های نظارت این مسئولیت را بر عهده